

որ, զոր նոր իրականութիւնը կը կապէր այսպէս իր ուսերուն:

Այս հարցումն է ահա, որ, իմ տեսութեամբ, կը մնայ դեռ հարց՝ արժանի հանրական ուշադրութեան, և կարօտ՝ ազգովին նկատաւան:

Այս հարցին ստացած լուծումը և այդ հարցումին տրուած պատասխանն է անշուշտ որ պիտի լինին չափանիշ հայուն ազգային զգացման խորութեան և անկեղծութեան. ատենց միջոցաւ է որ աշխարհ համարէն պիտի համոզուի թէ հայրենասիրական ջերմութիւնը, որ այս զարուհի բակիցը և անցեալին վերջերք անգամ մըն ալ տաքցուց մեր սիրտերը, արդիւնք էր ոչ թէ պատահական կայծերէ կրակ առած յարգի բոցերու, այլ շմարած հին ու թանձր խանձողներու՝ զորս մաքուր և կենդանի ձեռքեր անթեղած էին ազգին հոգիին խորագոյն ալքերուն մէջ:

Կ'ընդունիմ թէ ընդհանուր առմամբ ժամանակին զործը պիտի ըլլայ ընկ այս ճշգումը. թո՛ղ ընդունուի սակայն միեւնոյն ատեն թէ, առ հասարակ, ձեռնարկի մը սկզբնաւորման առաջին կերպն ու պայմանները շատ բան կը հասկնան անոր ապառնի ընթացքին և լինելութեան մասին:

Արդ, ժամանակն է որ ամէնքս, իւրաքանչիւրն ինքն իր վրայ անդրադարձութեամբ, խելամտինք խնդրին էութեանը, մեր խզի առեանին առջև հանելով հարցը, և քննելով զայն առանց որեւէ կանխակալ զգացման:

Համոզուած է նախ ամէն հայ թէ Արարատի ստորոտը կազմուած ազգային-քաղաքական գոյափոխակը ցնորախոհանքի մը մէջէն ընդհամարուած պատկեր մը չէ բնաւ, այլ ապրող և զարգացումի ընդունակ իրականութիւն մը. — եթէ այո, ինչպէս քաղցր է հաւատալ, այս համոզումը օրտերուն մէջ ծնած է այդ իրականութեան և անով արտայայտուած զազափարին նկատմամբ յարատեւ և անհաճանջ նուիրումի մը սկզբունքը:

Կ'ընա՞նք ըսել թէ ի՞նչ է զոհողութեան կեանքը ազգութեան մտատիպարին առջև, և ո՞րն է բաժինը չոր ամէն Հայ պարտի իր սրտէն ու մաքէն, իր կեանքէն ու ինչքէն, իր նիւթական և հոգեկան կարողութիւններէն ընծայարեբել վերածնած

Հայրենիքի սեղանին:

Հարցումներ՝ որոնք Արեւմտեամբ պատգամը կը յիշեցնեն, և որոնց պատասխանը լաւ է որ ամէն մարդ լսէ իր սրտին լուսութեանը մէջէն . . .

Իսկ ինձ թող ներուի՝ անգամ մըն ալ սղեկուել քանի մը հինցած ազգերու մէջ զազազուած խորհուրդը երկրպագելի տեսարանի մը, որ պիտի մնայ երեւակայութեանս մէջ նկարուած ամէնէն անուշ պատկերներէն մին.

— «Տեսի զերասխ յԱրարատ, զեռահոսեալ արատաւք . . .

Դամբան, աւերս, համակեալս յեղբոս նորա ի խոր սուգ:

Վրեմեակներն Մասիս, ժամանակաց իշխեցող,

Ձազամանդեալ արատաւաց հեղոյր զնոքօք ջինջ բոցօք:

Եւ ծիածան եփներկեան, ի սուրբ կալից տապանին,

Կամարանայր զեղափայլ մինչ անդր ուր էջք ևն բանին:

Սակայն, եւէ՛, յայսպիսեաց աւերակացն ի միջի—

Տեսէ՛ք զհա՛րդ Արամայն անկորուստ ձեռք րոգրոջի:

Դնար բերթողին զօռեացն կախեալ կողերց թրթռայ անդ,

Ի շունչ քաղցրիկ ապառնեացն բղձից՝ ուխտից երկնաւանդ:

Ով սուրբ յուսոյն անմահի,

Որ անդ յաւերսն պահի:

Գանիրե

ԹՈՐԳՈՒ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՊԱՍԿՈՆԵ

ԵՐԵՔ ՈՂԿՈՅԶՆԵՐԷ

Յակոբիկ, որքն ունի երեք ողկոյզներ:
Առաջինին խրեկ հեշտա՛նքս վրձիս.
Խրեկ՝ միսին կարձ ու ֆեխո՛ւ մոռացօ՛նն.
Եւ . . . ա՛յ մի՛ խրեկ.

Բանգի ֆուկ և երրորդն, ու սուր նայումով
Կը հսկի սև ֆուկին մէջ ցա՛ւր, զիցցի.
Եւ կը գոչի քարձըր արցունք մը լընիկ
Արդին իսկ լացուած:
Թրգմ. ՆԵՍՍԻՐ

